

Ændringsforslag nr. 4 uden for betænkningen af *Hanne Reintoft* om, at §§ 18 og 19 udgår, og om indsættelse af en ny paragraf (se sp. 6435)

forkastedes enstemmigt med 124 stemmer.

§ 18, ændringsforslag nr. 3 i betænkningen om en ny affattelse af § 19, § 19 i den ændrede affattelse, § 20, ændringsforslag nr. 4 i betænkningen, § 21, således ændret, ændringsforslag nr. 5 i betænkningen, § 22, således ændret, §§ 23-31, ændringsforslag nr. 6 i betænkningen, § 32, således ændret, § 33, ændringsforslag nr. 7 i betænkningen om en ændret affattelse af kapitel 9 og §§ 34-39 i den ændrede affattelse *vedtoges* uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ferie.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 35) findes i tidenden sp. 676, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2033).

Der var stillet 19 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Erling Dinesen: Selv om det hovedsagelig er tekniske ændringer, som er indeholdt i arbejdsministerens lovforslag, har det taget en rum tid at få det færdigbehandlet i udvalget. Forslaget skulle træde i kraft den 1.

januar 1970, men det har regeringspartierne åbenbart ikke været særlig interesseret i. I alle tilfælde blev der ikke indkaldt til udvalgs møde i tiden fra den 22. november til den 3. februar i år. Det er muligt, at en medvirkende årsag hertil har været, at der i forvejen lå to andre ferieforslag i udvalget, nemlig socialdemokraternes og SF's forslag om en 4 ugers ferie, de to forslag, som blev afvist af regeringspartierne ved førstebehandling, som vi havde her i tinget før jul.

Jeg vil gerne for en ordens skyld føje til, at vi til arbejdsministerens mere tekniske forslag har stillet ændringsforslag i overensstemmelse med vort tidligere fremsatte forslag om en udvidet ferieret, selv om vi har en fornemmelse af, at dette ændringsforslag vil blive nedstemt, medmindre man da i mellemtiden er kommet på bedre tanker, hvilket desværre ikke forekommer meget sandsynligt.

Må jeg i øvrigt sige, at vi stærkt må beklage, at flertallet har fulgt arbejdsministerens efter min opfattelse helt usaglige tilsidesættelse af indstillingen fra det sagkyndige ferieudvalg vedrørende personkredsen, altså den indstilling, der gik ud på, at de af medhjælperloven omfattede personer skulle inddrages under ferieloven. Det, vi har oplevet, er, at da landbruget og venstre har protesteret herimod, har de radikale og de konservative bøjet sig, og vi må konstatere, også gennem udvalgsarbejdet, at landbrugets arbejdsgivere skal have deres vilje i denne sag. Vi har stillet et ændringsforslag på dette punkt, fordi vi finder det saglig rigtigt — som jeg sagde før, er det også i overensstemmelse med indstillingen fra det sagkyndige ferieudvalg — at også medhjælperne bliver omfattet af ferieloven; jeg anbefaler, at man stemmer for dette ændringsforslag.

Under udvalgsarbejdet er der i øvrigt opnået enighed om at begrænse arbejdsgivernes ret til at dekretere ferie i en opsigelsesperiode. Det er en forbedring af de gældende vilkår, noget, som vi kan være enige i. Jeg håber ikke, at de nye regler vil virke bremsende på en udvikling frem mod længere opsigelsesvarsler på arbejdsmarkedet — altså uden for funktionærområdet, hvor der jo er en udvikling i gang — hvor der er behov for at skabe nogenlunde den samme

[Erling Dinesen.]

sikkerhed i ansættelsen, som der er tale om på funktionærområdet. Jeg tror heller ikke på, at det vil ske, bl. a. fordi bestemmelsen også indeholder regler om, at man i de kollektive overenskomster kan træffe aftaler, der afviger fra det, der står i selve loven om disse forhold.

Under førstebehandlingen af dette lovforslag påtalte jeg den forringelse, som var indeholdt i forslaget vedrørende fravær under sygdom eller tilskadekomst i virksomheden. Der er herefter under udvalgsarbejdet opnået enighed om en forbedring, sådan at feriegodtgørelsen nu skal ydes i indtil 4 måneder mod de foreslåede 3 måneder inden for et optjeningsår, og det er en forbedring, som vi naturligvis hilser med tilfredshed.

Der er et andet vigtigt spørgsmål, som jeg vil nævne, det drejer sig om lønmodtagere, der ikke er berettiget til ferie i alle de dage, en virksomhed holdes lukket. Det er jo mere og mere almindeligt med virksomhedslukninger, og vi er stadig ude for situationer, hvor der er lønmodtagere, som af den ene eller den anden grund ikke har opsparet ferieret til at dække hele den periode, som omfattes af virksomhedslukningen. Det kan bl. a. være tilfældet, fordi den enkelte simpelt hen ikke har optjent fornøden ferieret, men også andre forhold kan spille ind. Der er under drøftelserne i udvalget og ved samråd med arbejdsministeren opnået enighed om — og det er blevet fastslået i udvalgets betænkning — at i sådanne tilfælde kan der ydes dagpenge i overensstemmelse med arbejdsløshedslovens regler. Det havde man vel nok i forvejen ret til, men i alle tilfælde anser jeg det for en fordel, at det nu klart er fastslået, og at det også er nævnt i denne betænkning, som udvalget har afgivet.

SF har bl. a. fremsat et ændringsforslag gående ud på at sikre ferieret til alle, uanset om der har været tale om optjening efter de nugældende regler. Jeg vil gerne sige, at forslaget kan for så vidt være sympatisk, men der er alene tale om at sikre en ferieret uden nogen form for feriegodtgørelse, og derfor er vi lidt betænkelige ved det. Dels mener vi, at ferieret og feriegodtgørelse hører naturligt sammen, dels tror vi ikke på, at der normalt vil være vanskeligheder ved at få en ferie, som man selv skal betale for. Vi vil

i alle tilfælde gerne have dette spørgsmål nærmere undersøgt, og jeg vil gerne henstille til arbejdsministeren, at man sætter en undersøgelse i gang omkring disse problemer. Vi vil undlade på nuværende tidspunkt at stemme for dette ændringsforslag, fordi vi har en fornemmelse af, at forskellige ting bør undersøges, før man tager endeligt standpunkt til dette forslag.

Jeg skal ikke sige mere om de ting, som er indeholdt i betænkningen. Jeg skal heller ikke gå ind igen i den diskussion, vi havde ved førstebehandlingen om de forslag, vi selv har stillet om en udvidet ferieret. Der er ingen grund til at gentage denne diskussion. Jeg skal henvise til de udtalelser, jeg har fremført ved førstebehandlingen og ved behandlingen af vore egne forslag herom. Jeg anbefaler, at man stemmer for de socialdemokratiske ændringsforslag, som det fremgår af betænkningen, og jeg anbefaler, at vi stemmer for de af arbejdsministeren stillede ændringsforslag, som vi har givet tilslutning til i udvalget.

Simonsen: Det er rigtigt, som hr. Erling Dinesen netop har nævnt, at der har været tale om et langvarigt udvalgsarbejde på dette område, men vi har da i hvert fald nået at blive færdig, inden vi kunne nå så langt, at arbejdsmarkedets parter var nået frem til enighed om 4 ugers ferie, så vi havde kunnet få dette med. Jeg må sige, at det kan måske være lidt vanskeligt at tilbageholde et smil, når hr. Erling Dinesen taler om, at den langvarige udvalgsbehandling bl. a. skulle skyldes, at regeringspartierne ikke var særlig interesserede i at få loven gennemført. Jeg vil dog gerne heroverfor anføre, at det ikke er regeringspartierne, der har stillet ret mange af de 38 spørgsmål, som har været stillet til ministeren.

Jeg stillede under førstebehandlingen af dette lovforslag et spørgsmål til arbejdsministeren, om arbejdsministeren kunne finde mulighed for en begrænsning af arbejdsgivernes mulighed for placering af ferien inden for et opsigelsesvarsel. Jeg vil gerne ved denne lejlighed takke arbejdsministeren, fordi det har været muligt at finde frem til en formulering, som dækker de ønsker, vi har på dette område. Vi er klar over, at der er tale om en meget vanskelig paragraf, men jeg tror nok, at vi står med et resultat, som

[Simonsen.]

kan administreres, og hvorefter vi får en klar skillelinje mellem funktionærlovens tryghedsbestemmelser og ferielovens rekreative sigte. Jeg nærer ikke nogen bekymring for, som hr. Erling Dinesen var inde på, at det skulle virke bremsende på mulighederne for forbedrede opsigelsesvarsler. Man må i hvert fald konstatere, at der alene igennem den foreslåede paragraf ligger en forbedring af de eksisterende opsigelsesvarsler.

Vi kan også tilslutte os stramningen af de bestemmelser, der er anført i loven for lærlinges ret til feriepenge, og spørgsmålet om feriepenge for sygdomsperioder.

Med hensyn til de ændringsforslag, som er stillet fra oppositionens side vedrørende medhjælperne, må vi sige, at vi må stemme imod disse ændringsforslag. Der er i betænkningen gjort rede for flertallets synspunkter i denne forbindelse. Uanset at man ud fra et rationelt synspunkt kunne ønske alle lønmodtagere omfattet af loven, må vi dog sige, at der er en række specielle forhold, der gør sig gældende for medhjælperne, ligesom også socialdemokratiet anerkender, at der er en række specielle forhold, der gør sig gældende for tjenestemændenes vedkommende. Der er tale om medhjælpere, som er ansat i landbruget, og hvis de blev inddraget under ferieloven, ville vi slå den ansættelsesform i stykker. Vi må dog her slå fast, at medhjælperne har lige så gode ferieydelsesbetingelser som de øvrige lønmodtagere. At der indimellem kan være tale om en skævhed i forbindelse med selve lægningen af ferien, det skal jeg indrømme, og jeg vil derfor håbe, som det er anført i betænkningen, at arbejdsministeren vil få mulighed for at finde frem til en løsning på dette spørgsmål, som jo i første række vedrører de kvindelige medhjælperne, som bl. a. er ansat på institutioner osv.

Endelig er der ændringsforslagene om 4 ugers ferie. Jeg ved ikke, for hvilken gang vi efterhånden diskuterer socialdemokratiets og SF's forslag om, at ferien skal udvides fra 3 til 4 uger, og jeg må indrømme, at jeg har

det sådan, som hr. Erling Dinesen også havde det, at det efterhånden er svært at mobilisere kræfterne til at argumentere endnu en gang for denne sag. Jeg har tidligere sagt og vil gerne fremhæve dette igen, at jeg er for så vidt ikke uenig i indholdet i oppositionens forslag, men jeg er uenig i den fremgangsmåde, man vælger, og jeg er enig i den fremgangsmåde, som hr. Erling Dinesen selv anvendte, dengang han var arbejdsminister, og som hr. Erling Dinesen formentlig også ville have fulgt, hvis han stadig væk havde været arbejdsminister. Det er en meget let sag at stille smukke forslag op om 4 ugers ferie, men det tæller ikke. Hr. Erling Dinesen ved udmærket godt, at det i virkeligheden er et urealistisk forslag efter den struktur, vi har på arbejdsmarkedet. Det er et forslag, som kun kan klæres i en større sammenhæng. I det øjeblik vi tager en lang række forskellige faktorer ind, ja, så kan man selvfølgelig også her diskutere udvidelsen af ferien. Men man kan ikke tage det ud som et isoleret problem. Jeg tror også, at lønmodtagerne i stort omfang efterhånden har gennemskuet det, der ligger i hr. Erling Dinesens og i socialistisk folkepartis ændringsforslag på dette område, og erkender, at en vedtagelse af et sådant forslag i virkeligheden ville bevirke, at der så var givet frit lejde til i folketinget også at gennemføre negative foranstaltninger på disse områder — fordi der må være balance i tingene. Derfor er jeg af den faste overbevisning, at det, der tjener lønmodtagerne bedst, er, at man så vidt muligt mellem arbejdsmarkedets parter søger at nå frem til en løsning på dette spørgsmål.

Endelig skal jeg give nogle korte kommentarer til det udvalg, der arbejder med sikring af feriepengene. Jeg vil håbe, at ministeren vil skynde på udvalget, så vi så hurtigt som muligt kan få en afklaring på et system, der skal afløse det eksisterende feriemærkesystem, som vi alle sammen erkender er irrationelt. Det er jo et udvalg, der har siddet længe, det kan vi nok også alle sammen blive enige om, og jeg synes, det

[Simonsen.]

var glædeligt, hvis der kunne blive mulighed for her i sommerens løb at nå frem til et resultat, som kan give alle lønmodtagere sikkerhed for de opsparede feriepenge uden dermed at blive en administrativ kolos.

I øvrigt skal jeg anbefale at stemme for de af ministeren stillede ændringsforslag og at stemme imod de af mindretallene stillede ændringsforslag, idet jeg i øvrigt håber, at det vil lykkes for arbejdsmarkedets parter at nå frem til enighed om en 4 ugers ferie så hurtigt, som det er muligt.

Jens Frandsen: Socialistisk folkeparti har stillet ændringsforslag, hvorefter alle lønmodtagere skulle inddrages under ferieloven, og socialdemokratiet har stillet ændringsforslag om, at de, der er ansat under medhjælperloven, skulle være under ferieloven. Jeg må hertil sige, at jeg finder, at de lønmodtagere, der er ansat under medhjælperloven, har forhold, der på ingen måde er dårligere end de forhold, alle andre lønmodtagere har. De har samme antal feriedage, de økonomiske vilkår er lige så gode som andres, og jeg mener i øvrigt også, at der kan være andre fordele herved. De får ferien, samtidig med at de optjener den. I øvrigt må man vel også tage med i sine betragtninger, at der, mig bekendt i hvert fald, ikke inden for dette område har været nogen misstemning over de forhold, man har. Arbejdsgiverne, landbo- og husmandsforeningerne, har givet udtryk for, at de vil meget nødig af med denne ordning, og jeg er ikke bekendt med, at medhjælperne i nogen grad er utilfredse med ordningen.

Selv om antallet af medhjælperne er svundet stærkt ind igennem de seneste år, finder jeg altså ikke nogen begrundelse for at gå væk fra et system, som de implicerede er godt tilfredse med, og som de ikke ønsker ændret.

Vi har i betænkningen understreget, at der kan være visse problemer navnlig for de kvindelige medhjælperne, der er ansat på institutioner, og har her bedt arbejdsministeren om at undersøge noget nøjere, hvorledes man kunne tænke sig eventuelle ændringer her. Jeg tror, at der på dette område nok kan være nogle problemer, som trænger til, at man kigger nærmere på dem med henblik på en rettelse. Vi må altså stemme imod

ændringsforslagene om at udvide kredsen af personer under ferieloven.

Vi må ligeledes stemme imod ændringsforslagene om udvidelsen af ferien til 4 uger og en feriegodtgørelse på 10 pct. Der er ikke nogen grund til, at jeg skal gå nærmere ind i en argumentation herfor. Jeg kan nøjes med at henvise til det, jeg sagde ved første behandling. Jeg mener ikke, at situationen er ændret. Jeg har vel lagt mærke til, at LO nu i de ønsker eller krav, de har til en kommende overenskomst, har dette med, at man vil udvide ferien til 4 uger. Jeg synes, at arbejdsmarkedets parter må forhandle om dette; jeg føler mig ikke overbevist om, at alle lønmodtagere stærkest ønsker at få en længere ferie. Der kan godt være en hel række imellem, som måske vil ønske andre forbedringer, hvor det kunne være muligt. Jeg mener ikke, at vi her skal vælge, hvad de skal komme frem til.

Jeg har ikke særlig meget mere, jeg mener at behøve at sige. Ændringsforslaget fra arbejdsministeren om, at der ikke kan holdes ferie i en opsigelsesperiode, medmindre lønmodtagerne er indforstået hermed, kan vi tiltræde, ligesom vi kan tiltræde ændringsforslaget om en ligestilling i henseende til ferieoptjening i sygdoms- og skadeprio-

der. Jeg kan med disse ord anbefale de af arbejdsministeren stillede ændringsforslag og at stemme imod de ændringsforslag, der er stillet af mindretallene.

Valbak: Der foreligger her ved anden behandling 3 sæt ændringsforslag at tage stilling til. For det første er det mindretalsforslagene om en udvidelse af lovens område ud over den udvidelse, som er foreslået i ministerens forslag. For det andet drejer det sig om mindretalsforslagene om feriens længde og de konsekvensforslag, som følger heraf. For det tredje drejer det sig om nogle ændringsforslag stillet af ministeren.

Hvad angår udvidelsen af lovens område ud over ministerens forslag, ja, så er det særlig medhjælperne, der har været og er i fokus. Jeg vil erindre om, at ved første behandling her i salen anbefalede jeg, at vi ikke behandlede denne sag på principretvis, men at vi derimod tog praktisk på tingene og så på, hvad der talte pro et contra. Hvordan er det så i praksis? Der er en

[Valbak.] Der er en række forhold, som taler for at bevare medhjælpernes ferieforhold under medhjælperloven, som de er, og der er en række forhold, der taler for at inddrage medhjælperne under ferieloven. For at bevare retstilstanden taler for det første dette, at ingen af de berørte har udtalt varme ønsker om en forandring, og det gælder ikke bare på arbejdsgiversiden, det gælder også på den anden side. Man kan blot se ferieudvalgets betænkning herom. For det andet må man erkende, at der, hvad enten man tager medhjælperloven eller man tager ferieloven, gælder samme ferielængde i begge tilfælde. For det tredje er der tale om den samme feriegodtgørelse, det vil sige, det er endda sådan, at i en række tilfælde har man efter medhjælperloven gunstigeré vilkår. Det hænger sammen med, at medhjælpernes feriegodtgørelse udbetales af den aktuelle løn, mens man efter ferieloven beregner den af foregående års løn, hvilket vil sige, at den bliver højere for medhjælperne, al den stund man sædvanligt kun går én vej med hensyn til lønnen, nemlig fremad.

På den anden side står der en række forhold, der taler for alligevel at inddrage medhjælperne under ferieloven. For det første er der det forhold, at arbejdsforholdene i landbruget nærmer sig mere og mere arbejdsforholdene på det øvrige arbejdsmarked, og det samme gælder medhjælperne i øvrigt. Det er altså det helt principielle. For det andet er der det særlige spørgsmål om de huslige medhjælperé. Det er mere og mere almindeligt, at de huslige medhjælperé trækker ind i byerne, at deres arbejdsforhold har kortere og kortere varighed, og at det, sådan som loven er affattet, giver en uønskelig, uhensigtsmæssig opsplitting af ferien for den enkelte. Det spørgsmål omtalte jeg noget ved første behandling, og denne problemstilling blev stærkt uddybet i udvalget, hvad man kan se af betænkningen. Den konkluderer på dette punkt i, at udvalgets flertal ønsker en nærmere analyse af disse forhold, og at udvalget henstiller til arbejdsministeren, at en sådan analyse foretages. Jeg vil gerne ledsage denne henstilling med en varm anbefaling af, at analysearbejdet går i gang snarest.

Det er rigtigt, at ferieudvalgets flertal, sådan som hr. Erling Dinesen omtalte det,

anbefaler, at medhjælperne inddrages under ferieloven, men det må rigtignok tilføjes, at denne anbefaling ikke er ledsaget af nogen analyse eller bare af en diskussion, der kan tjene som en begrundelse og som en vejledning for os andre om hvorfor. Hvorom alting er, vi vil i mit parti være parat til at drage de eventuelle lovgivningsmæssige konsekvenser af resultatet af en analyse.

Derimod vejer de principielle grunde, og dem er der nogle af, for os ikke tungt nok til, at vi alene af den grund i dette øjeblik kan stemme for mindretalsforslaget.

Vi kan heller ikke stemme for forslagene omkring feriens længde. Vi méner, som vi også sagde det ved førstebehandlingen, at vi må afvente udspillet fra arbejdsmarkedets parter og så følge op med lovgivningsinitiativ. Her har jeg med interesse noteret, at spørgsmålet er med i LOs buket af krav til den kommende overenskomst. Jeg tror, at ønsket om 4 ugers ferie er ret udbredt, så mon ikke det vil vise sig, at det spørgsmål er ved at være modent for en aftale på arbejdsmarkedet? I så fald forhåbentlig en aftale, der tager fuldt hensyn til, at folk får mere og mere lyst til at holde en større og større del af ferien om vinteren.

Mit parti er parat til at medvirke til en omgående ændring af ferielovens feriebestemmelser, så såre overenskomsterne på arbejdsmarkedet måtte tilsige det, også gerne selv om det måtte ske allerede næste år, sådan at vi igen skal til at foretage forandring i ferieloven om kort tid.

Under udvalgsarbejdet er der hen ad vejen opnået enighed med ministeren om nogle ændringer, bl. a. om begrænsning af arbejdsgiverens adgang til at instituere ferien inden for en opgøelsesperiode. Vi kan anbefale de af ministeren stillede ændringsforslag som de forbedringer, de er, og vi kan i det hele anbefale, at lovforslaget får en let videre gang igennem tinget.

Poul Dam: Da mit partis ordfører, hr. Krog Hansen, er syg, skal jeg på mit partis vegne fremsætte forskellige bemærkninger i tilslutning til den betænkning om forslaget til lov om ferie, som nu foreligger.

Forskellige af de tidligere ordførere har omtalt de ændringsforslag, som henholdsvis socialdemokratiets udvalgsmedlemmer og SF's udvalgsmedlem har stillet til lovforslå-

[Poul Dam.]

gets § 2 som udtryk for en udvidelse af loven. Det er selvfølgelig isoleret set rigtigt, det er en udvidelse af denne lov, men det forekommer mig dog mere rigtigt at omtale det som en sammenføining af alle de ferieregler, vi har i øvrigt. Det er et ønske om at få en ensartet ferie-situation for alle i landet, som ligger bag forslaget. Der er ikke tale om, at grupper, som hidtil ikke er feriebetrættede, bliver det. Hvis der var sådanne, så ville det have være meget ønskeligt at stille forslaget, men det er der jo knap nok. Ændringsforslagene skyldes derimod et ønske om at lave en ensartet lovgivning, og det forekommer os at være ganske overordentlig påtrængende.

Flere af ordførerne forstår ikke, at det skulle være så påtrængende, og siger, at folk er jo tilfredse, som det er i øjeblikket. Jeg tillader mig at mene, at det ved man da vist ikke noget som helst om. Eller rettere sagt: man forveksler visse organisationer, som ikke repræsenterer hele området, men kun ganske bestemte dele af det, med befolkningen som helhed.

Den nuværende ordning med en ferieordning i lærlingeloven, en ferieordning i medhjælperloven, en egentlig ferielov og en række regler for tjenestemænd og andre lignende gruppers ferie betynder, at den ganske store del — af ungdommen først og fremmest — som bevæger sig fra det ene arbejdsområde til det andet, fra den ene ansættelse til den anden, har ganske overordentlig uklare og forvirrede ferieforhold.

Det er uhyre almindeligt, at et sådant ungt menneske, når det kommer til sommeren, har været beskæftiget som medhjælper noget af det foregående år. Der er ferien altså klaret med løn dengang. Det giver ikke nogen ferieret i den kommende sommer. Så har han en feriemærkebog, og så har han et antal feriekort fra de institutioner, som benytter denne metode. Man kan naturligvis anklage samfundslæreundervisningen og alt muligt andet for at have gjort det skidt, men faktum er, at et meget stort antal af disse unge mennesker er helt ude af stand til at finde ud af det og egentlig ikke kan se det rimelige i, at de skal stå med alle disse forskellige papirer, og at de delvis skal være feriemæssigt dårligere stillet end andre, som de måske er på arbejdsplads sammen med i

øjeblikket, fordi de en del af sidste år var beskæftiget som medhjælper.

Der er en lang række overgangsproblemer af denne art, som er virkelig tyngende for mange unge, men disse unge er jo ikke særlig godt organiseret. Deres røst høres sjældent og kommer ikke frem i deputationer til folketingsudvalg og andre lignende steder. De findes imidlertid. De findes i meget høj grad.

Jeg tror derfor, at det er rigtigt, at man allerede nu tager en beslutning om at lade ferieloven blive en generel lov for alle beskæftigede i landet. Jeg kan ikke se, at det skulle være nødvendigt at afvente en nærmere undersøgelse, ikke mindst når man ser på, hvor fremragende udvalgets flertal argumenterer for, at medhjælperne skal med i ferieloven. Efter denne fremragende argumentation kommer konklusionen, at det først skal ske en anden gang, når man har undersøgt sagen én gang til. Det er naturligvis meget smukt at have et sådant gustent overlæg, men når man nu endelig har fået de smukke argumenter, så kunne man lige så godt have draget en naturlig konsekvens af dem.

De forslag, vi har arbejdet særlig med fra SF's side, og som forelå i vort beslutningsforslag tidligere på samlingen, er nu for en dels vedkommende indføjet i betænkningen som ændringsforslag. Det gælder dels det forslag, som hr. Erling Dinesen betragtede som sympatisk — men dog ikke sympatisk nok til, at han vil støtte det — nemlig om, at retten til at holde ferie skulle frigøres fra optjeningen af en feriegodtgørelse. Der er jo andre steder, man har en sådan ordning, hvor der i hvert fald i en vis udstrækning holdes en ferie, der baseres på selvpasparing. Jeg tror, at mange unge ville have brug for at have denne ferieret, og jeg tror såmænd også, at ældre ville benytte sig af den, hvis den fandtes.

Der indgår også i dette forslag en afskaffelse af begrebet feriepligt, som ikke forekommer os særlig naturlig.

Endelig er der feriers længde, som vi også har vore ændringsforslag om, delvis sammen med socialdemokratiet. Vi mener, at det er rigtigt at gå ind for de 4 ugers ferie nu, og jeg kan i hvert fald for min del ikke rigtig acceptere den argumentation, der går ud på, at dette skal overlades til arbejdsmarkedets

[Poul Dam.]

parter. Jeg holder meget af arbejdsmarkedets parter, navnlig den ene af dem, men jeg vil da gerne sige, at her drejer det sig om et område, der ikke alene har betydning for den gruppe mennesker, som direkte får deres forhold reguleret ved forhandlingerne mellem Arbejdsgiverforeningen og LO. Egentlig siger man ved at henvise til arbejdsmarkedets parter, at nu skal vi lade hele dette spørgsmål for alle lønmodtagere i hele landet bestemme af, hvad der kan blive enighed om i denne forhandling.

Jeg har tro på, at LO vil sætte ind på de 4 ugers ferie, og jeg håber, de når til et godt resultat, og så kan vi naturligvis alle være glade ud fra dette synspunkt, men i og for sig er det vel en lille smule bagvendt at sige, at vi binder os til for alle beskæftigede i hele landet at gennemføre det, som LO kan afpresse Arbejdsgiverforeningen, og kun det. Det og kun det. Der kunne være tilfælde, hvor man sagde: det behøver ikke nødvendigvis at have følger. Der kunne være andre tilfælde, hvor man sagde: ja men det kunne godt være, at der i lønmodtagergrupperne i øvrigt var en så stor interesse for det, og at det var af så stor værdi for disse grupper at få lavet en ordning, at man ikke afventede arbejdsmarkedets parter.

Endelig har jeg konstateret, at der er udtrykt nogen sympati for tanken om at afskaffe det nuværende system med feriemærker og alt muligt andet og gå over til en eller anden fondsordning. Da dette imødekommer vore tanker meget langt, skal jeg lade være med at sige noget nærmere om det af frygt for, at det skulle vise sig, at man måske ikke er helt så enig med os, som vi håber.

Kjær Rasmussen: Vi kan være helt enige med socialdemokraterne, når de foreslår, at medhjælperne må med under ferieloven.

Endvidere kan vi støtte partiets forslag om, at ferien kommer til at udgøre 2 dage for hver måneds beskæftigelse i stedet for som foreslået af regeringen 1½ dag.

I øvrigt er vi af den opfattelse, at ferielængden udmærket kunne varieres efter alder. Unge lærlinge og ungarbejdere under 18 år har behov for længere ferie end voksne. Det har de både af fysiske og psykiske årsager. Derfor kunne vi egentlig godt tænke os,

at man havde udvidet ferieretten for denne gruppe, f. eks. til 1 måneds sommerferie og 14 dages vinterferie.

Samme behov har ældre arbejdere over 50 år. Denne gruppe er jo i høj grad katebald for systemet i øjeblikket. Ja, det har den for øvrigt været i mangfoldige år. I 1930erne blev man pensioneret i 60 års alderen. I vore dage pensioneres man først ved 67 års alderen. Set over nogle årtier er der altså tale om meget flydende pensionsgrænser, afhængigt af arbejdskraftbehovet. Der tages altså ikke menneskelige hensyn nu, hvad angår pensionsalderens fastsættelse, kun økonomiske hensyn. Under sådanne forhold mener vi, at arbejdere over 50 år må have ret til 1 måneds ferie i sommertiden og 14 dage i vinterhalvåret.

Det samme kan gælde arbejdere med sundhedsfarligt arbejde; også disse grupper har behov for en længere ferie. Vi så her for et halvt års tid siden, hvordan de svenske Kirunaarbejdere måtte strejke, en strejke, som i høj grad førtes netop på grund af, at deres arbejdsplads var sundhedsfarlig. Ved nærmere eftersyn vil det også vise sig, at vi har vores Kirunaproblemer herhjemme; lad mig blot nævne sygdomme som følge af silikose. Disse grupper kunne udmærket have behov for en dobbelt ferie, og jeg synes, at disse ting burde ind i ferieloven.

I øvrigt — for nu at fortsætte med det, der ligger her — vil vi være i stand til at stemme for de socialdemokratiske ændringsforslag, som følger af ændringsforslag nr. 4.

Der er en ting mere, som vi ikke rigtig synes har været inde i udvalgets overvejelser. Efter vor mening bør det være sådan, at forældre med skolesøgende børn bør have ret til at få ferien i sammenhæng inden for skolens lange sommerferie. Vi kan ikke rigtig se det rimelige i, at børnene måske må forlade skolen i undervisningstiden, med deraf følgende gener for eleverne selv, for at holde ferie sammen med forældrene. Det går jo ud over, skal vi sige det udbytte, som børnene skulle have af undervisningen.

Vi kan altså stemme for de ændringsforslag, der er stillet af socialdemokratiet.

Derimod ligger det noget tungere med vores tilslutning til SF-forslagene. Vi kan ikke umiddelbart tilslutte os, at § 2 i lovforlaget forsvinder og dermed altså personkredsen. Det er muligt, der er noget rigtigt i

[Kjær Rasmussen.] det, også hr. Erling Dinesen var inde på, men hvis § 2 forsvinder, vil det f. eks. også betyde, at der sker en forringelse for nogle grupper af tjenestemænd og vel også for funktionærer, som har høj ferieanciennitet, eller som har høj anciennitet og dermed ret til længere ferie. Jeg tror ikke, SF alvorligt mener, at vi skal gå med på en forringelse for disse grupper. Derfor vil vi undlade at stemme om SF's ændringsforslag.

Nu har vi i dag rejst spørgsmålet om længere ferie for arbejdere over 50 år for unge under 18 år og for arbejdere med sundhedsfarligt arbejde. Egentlig underer det os, at udvalget ikke har arbejdet med disse ting. Egentlig synes jeg, at udvalget burde arbejde med disse ting. Det er sin sag for mig at foreslå, at man laver en udvalgsbehandling mellem anden og tredje behandling for at få disse ting debatteret — det vil jeg ikke have så meget ud af, da jeg jo ikke kan møde i det udvalg — men hvis et af de udvalgsberettigede partier synes, at det er noget, man burde arbejde med, så burde et af disse partier foreslå, at man kigger på den sag mellem anden og tredje behandling; det skal jeg ganske overlade til de pågældende partier.

Hverken regeringsforslaget eller de stillede ændringsforslag er særlig vidtgående, og de er heller ikke særlig banebrydende. Det sidste er de ikke, netop fordi man har glemt at variere ferielængden til fordel for disse grupper, som virkelig kunne have behov for længere ferie end andre.

Anker Jørgensen: Som det er os alle bekendt, er der i øjeblikket en konflikt inden for fiskeriet i Esbjerg. Som det formentlig også er os, i hvert fald nogle af os, bekendt, går denne konflikt på, at man fra fagforeningsside ønsker oprettet en overenskomst. Dette overenskomstkrav samler sig om i alt 8 væsentlige punkter, men ét af disse punkter drejer sig om, at man kræver, at partsfiskerne skal komme ind under ferieloven. Forholdet er altså det i øjeblikket, at selv om der er tale om lønmodtagere, er de ikke omfattet af ferieloven.

I den lov, som nu er til revision, idet et forslag til en ny ferielov er til anden behandling, har regeringspartierne lagt vægt på, at der kun blev tale om tekniske ændrin-

ger, og jeg vil gerne her gøre opmærksom på, at der fra forskellig side har været udtalt ønske om — det er bl. a. kommet til udtryk igennem Landsorganisationen i ferielovsudvalget — at også fiskerne kom ind under ferieloven. Hele dette krav er nu i høj grad aktualiseret igennem den konflikt, der foregår i Esbjerg, og jeg vil derfor gerne spørge arbejdsministeren, om arbejdsministeren har under overvejelse at løse dette problem, altså spørgsmålet om at få partsfiskerne under ferieloven, således at de som lønmodtagere kan blive sidestillet med andre lønmodtagere. Jeg vil gerne afvente ministerens svar, men vil dog også gerne gøre opmærksom på, at vi fra socialdemokratiets side forbeholder os at vende tilbage til dette spørgsmål i næste samling, hvis det ikke skulle finde en løsning i de allernærmeste dage.

Arbejdsministeren (Louise Dahlgård): Der er for mig her ved anden behandling kun anledning til at fremsætte ganske enkelte bemærkninger. M. h. t. spørgsmålet om medhjælpernes eventuelle inddragelse under ferieloven og spørgsmålet om 4 ugers ferie henviser jeg til mine bemærkninger under lovforslagets første behandling.

Hvad angår spørgsmålet om medhjælperne, har man i betænkningen over forslaget til lov om ferie givet udtryk for, at udvalget ville finde det hensigtsmæssigt, at der foretages en nærmere undersøgelse af disse medhjælperes forhold med henblik på deres placering i lovgivningen, og henstiller, at jeg tager skridt hertil. Hr. Jens Frandsen mindede om denne udtalelse i betænkningen, og jeg tager naturligvis gerne disse spørgsmål op til vurdering.

Hr. Erling Dinesen berørte et forslag stillet af socialistisk folkeparti gående ud på, at spørgsmålet om ferieret skulle være uafhængigt af optjening ved beskæftigelse i det foregående år, og bad om, at jeg — jeg forstod med henblik på eventuel fremtidig lovgivning — tog spørgsmålet op til vurdering, om man i den henseende skulle indføre norske tilstande her i landet, idet man jo i Norge har en sådan bestemmelse. Jeg vil gerne henvise til, at der netop om dette spørgsmål er givet en ganske fyldig besvarelse til udvalget, som oven i købet er optrykt i betænkningen; der er for så vidt noget at

[Arbejdsministeren.] bygge på. Det er klart, at når man fra socialdemokratiets side beder om, at det bliver gjort til genstand for fortsat vurdering, så vil det blive gjort, men det er altså ikke et spørgsmål, som man aldeles ikke har beskæftiget sig med i forbindelse med den nuværende ferielovsrevision.

I betænkningen er der rettet en henstilling til mig om at gøre det udvalg, der beskæftiger sig med sikring af feriepengenes tilstedeværelse, opmærksom på det forslag til folketingsbeslutning om en reform af ferielovgivningen, som er fremsat af socialistisk folkeparti, og de synspunkter, der indeholdes i dette forslag til folketingsbeslutning. Jeg kan sige, at det har jeg selvfølgelig for længe gjort, nemlig dengang dette forslag til folketingsbeslutning blev fremsat. Jeg skal dog på den givne foranledning gøre det pågældende udvalg opmærksom på, at også folketinget har ønsket, at jeg gjorde dette udvalg opmærksom på socialistisk folkepartis forslag; så kan man da være helt sikker på, at det bliver taget i betragtning på den rette måde. Jeg skal også gøre opmærksom på hr. Simonsens bemærkninger her i dag om, at nu er tiden måske ved at være inde til, at det pågældende udvalg afslutter sit arbejde.

Hr. Anker Jørgensen var inde på det aktualiserede spørgsmål om partsfiskeres ferieadgang. Det ligger sådan, at den gældende ferielov indeholder en bestemmelse om, at loven ikke omfatter personer, der er ansat i skibe, for så vidt de udelukkende lønnes med andel i nettoudbyttet. Drøftelserne i udvalget om arbejdstid og ferie førte til, at dette udvalg foreslog bestemmelsen opretholdt uændret. Under arbejdsministeriets forberedelse af det lovforslag, der er til anden behandling i dag, blev bestemmelsen efter drøftelser med handelsministeriet og fiskeriministeriet slettet, idet man mente og mener, at den er overflødig. Situationen er altså den, at ved at gennemføre det forslag, vi behandler her i dag, indtræder der ikke nogen ny retstilstand i den nævnte henseende. Jeg vil da naturligvis gerne tage spørgsmålet op til overvejelse med henblik på, hvad man fremtidig måtte lovgive om, og naturligvis særlig hvis der måtte indtræde en udvikling, som gør en ny vurdering naturlig.

Jeg vil benytte lejligheden til at udtale en stille undren over, at et spørgsmål som dette om partsfiskernes forhold til ferieloven, som altså er et spørgsmål, der er med til i disse dage at stille Danmark på den anden ende, er et spørgsmål, som man slet ikke har behandlet i folketingsudvalget, der har behandlet ferieloven i øvrigt. Det er ikke for at være polemisk, jeg nævner det, men for at give udtryk for den manglende proportionssans, der gør sig gældende i forbindelse med fiskerikonflikten, hvor tilsyneladende meget små meningsforskelligheder kan give anledning til overordentlig vidtrækkende konsekvenser. Jeg vil gerne — idet jeg som sagt optager i positiv ånd hr. Anker Jørgensens bemærkninger her — returnere med en bemærkning om, at måske kunne hr. Anker Jørgensen også bidrage til at få bragt mere rimelige proportioner til stede i denne fiskerikonflikt.

Erling Dinéns: Må jeg først gøre et par bemærkninger til det sidste, arbejdsministeren var inde på, dette ikke-polemiske indlæg, som vi fik her til afslutning omkring partsfiskerne.

Der er sket på arbejdsmarkedet en udvikling, som gør det nødvendigt at tage det spørgsmål op. Det kan ikke mere være sådan, at en særlig aflønningsform, en speciel aflønningsform, pludselig gør de pågældende grupper af lønmodtagere til noget andet end lønmodtagere, når de i øvrigt på andre områder i lovgivningen er accepteret som lønmodtagere. Man kan kalde det udbyttedeling eller bonusordninger, som man har gennemført andre steder, uden at man dog af den grund siger, at så kan de pågældende ikke betragtes som lønmodtagere i denne eller hin lovs forstand. Jeg forstår altså også, at arbejdsministeren er villig til at tage dette spørgsmål op, og jeg håber, at vi får en løsning på det problem, der er aktualiseret af noget andet, nemlig et helt legalt spørgsmål om at få oprettet en kollektiv overenskomst, som er rejst i en by her i landet. Jeg skal ikke sige mere om det.

Det er på ny fremført, at 4 ugers ferie er noget, der skal klares ikke her i folketinget, men af arbejdsmarkedets parter. Jeg kan fortsat ikke acceptere dette synspunkt. Vi har en ferielov, og det er hverken på dette område eller på nogen anden social lovgiv-

[Erling Dinesen.]
nings område sådan, at det er andre organisationer, der skal afgøre, hvad der skal ske på dette felt. Nu er det oven i købet sådan, at regeringen har truet arbejdsmarkedets parter med lovgivning; så kunne man jo passende starte med at lovgive på dette område, hvor der vitterligt er et behov for det, bl. a. for at komme på linje med den udvikling, der er sket i de øvrige nordiske lande.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard): I anledning af hr. Erling Dinesens indlæg her skal jeg gentage om partsfiskerne, at jeg gerne tager dette spørgsmål op, såfremt der sker en udvikling, der gør det naturligt at tage det op.

Hvad angår spørgsmålet om 4 ugers ferie, så har vi jo talt tit om dette, og nu har hr. Erling Dinesen igen gjort opmærksom på, at dette efter hans og hans partis opfattelse er et lovgivningsanliggende. I den anledning vil jeg gerne erindre om, hvad jeg udtalte ved behandlingen af forslag til beslutning vedrørende lov om ferie med løn fremsat af socialdemokratiet. Drøftelsen fandt sted den 9. maj i fjor, hvor jeg gav udtryk for følgende — jeg tillader mig et kort citat fra folketingets forhandlinger 1968-69, sp. 6521:

„Et lovgivningsinitiativ med henblik på 4 ugers ferie må efter regeringens opfattelse i givet fald ske på den baggrund, at der forinden mellem statsmagten, arbejdsmarkedsorganisationerne og eventuelt andre interessegrupper har fundet bredere drøftelser sted. Sådanne drøftelser bør ikke isoleres til alene at dreje sig om ferispørgsmålene, men må have det sigte i det hele taget at nå frem til fælles forudsætninger for de beslutninger af betydning for arbejdsmarked og samfundskonometri, der træffes dels ved lovgivning, dels ved samarbejde og overenskomst mellem arbejdsmarkedets parter.“

Uden ligefrem at sige, at dette er en udtalelse, der er meget profetisk, vil jeg dog tillade mig at sige, at hvad der er sket siden da, har i hvert fald ikke gjort den forældet.

Valbak: Jeg er her lige i den tolvte time blevet opmærksom på, at der kan være tvivl om, hvorvidt det er Grønlandsministeren el-

ler arbejdsministeren, der skal tage stilling til denne lovs eventuelle ikrafttræden for Grønland. Jeg skal i den anledning bede formanden om, at der kommer en kort udvalgsbehandling imellem anden og tredje behandling.

Poul Dam: Jeg skal blot knytte en enkelt forbemærkning til den kommende afstemning om ændringsforslagene. Ved den lejlighed vil socialistisk folkeparti først stemme for den af socialdemokratiet foreslåede affattelse af § 2, og i næste afstemning vil vi stemme for, at denne paragraf udgår; det er naturligvis en lille smule mærkeligt, men vi regner med, at dermed gør vi mest muligt for, at paragraffen kommer til at nærme sig det, som vi ønsker. Hvis socialdemokratiets forslag bliver vedtaget, så kommer i hvert fald medhjælperne med ind under ferieloven, og hvis vores ønsker om at få paragraffen afskaffet så skulle falde ved afstemningen, har man dog i hvert fald opnået det.

Anker Jørgensen: Som det er arbejdsministeren bekendt, er der fremsat forslag og tanker om, at også partsfiskerne burde være omfattet af ferieloven, bl. a. i den gule betænkning, der er et resultat af den kommission, der blev nedsat af den tidligere arbejdsminister. Men det, det drejer sig om her, er, at et bestemt problem er blevet aktualiseret, og her er det, jeg benytter lejligheden til at pege på dette problem og spørger, hvis dette ikke finder sin løsning mellem de parter, som i øjeblikket har visse uoverensstemmelser, hvis det ikke løses dér, om så arbejdsministeren vil overveje dette. Jeg gør i øvrigt opmærksom på, at vi vil vende tilbage til spørgsmålet, hvis arbejdsministeren ikke vil komme med forslag i den retning.

Arbejdsministeren kan godt tale om, at han ikke er polemisk, men alligevel er han polemisk. Arbejdsministeren siger nemlig, at der er mangel på proportionssans. Nu er det ærede medlem hr. Henry Sørensen ikke til stede, og derfor skal jeg undlade at gå for meget ind på denne side af sagen. Jeg tror egentlig, at jeg vil have lov at sige, at der fra arbejderside i den konflikt, som nu finder sted, i virkeligheden har været tale om et meget moderat oplæg. Der har også været

[Anker Jørgensen.]

tale om et helt tydeligt ønske om at begrænse konflikten, men den er altså blevet udvidet ganske betydeligt.

Men tilbage til selve sagen. Helt uden nogen polemisk brod vil jeg sige tak til arbejdsministeren, fordi han gerne vil overveje den og eventuelt fremsætte forslag.

Arbejdsministeren (*Lauge Dahlgaard*): Det er ikke helt rigtigt, når hr. Anker Jørgensen siger, at der i udvalget, der udarbejdede betænkning om arbejdstid og ferie, blev stillet forslag om, at partsfiskerne skulle ind under ferieloven. Det fremgår af redegørelsen, at repræsentanter fra Landsorganisationen har peget på, at der efter deres opfattelse er partsfiskere, hvis løn- og arbejdsvilkår er sådanne, at de bør være omfattet af ferieloven. Det er der også, der findes nemlig partsfiskere, hvis aflønning ikke udelukkende har form af en andel af nettoindtjeningen, og det er alene disse sidste, som er de fleste, der falder uden for ferieloven.

Hermed sluttede forhandlingen.

§ 1

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1 om en ny affattelse af § 2
forkastedes med 88 stemmer mod 50.

Ændringsforslag nr. 2 om, at § 2 udgår, forkastedes ved, at

§ 2

vedtoges med 129 stemmer mod 9.

§§ 3-5

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3 om en ny affattelse af kapitel 2

forkastedes med 88 stemmer mod 9; 47 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 4

forkastedes med 88 stemmer mod 59.

§ 6

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5 betragtedes som

forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 4.

§§ 7 og 8

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 6 betragtedes som

forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 4.

Ændringsforslag nr. 8 betragtedes som

bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 3.

Ændringsforslagene nr. 7 og 9 betragtedes som

forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 4.

Ændringsforslagene nr. 10 og 11, § 9, således ændret, ændringsforslag nr. 12 om indsættelse af en ny paragraf og § 10

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 13 betragtedes som

forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 4.

§ 11, ændringsforslag nr. 14 og § 12, således ændret,

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 15 betragtedes som

forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 4.

§§ 13-27, ændringsforslag nr. 16, § 28, således ændret, §§ 29 og 30, ændringsforslag nr. 17 og § 31, således ændret,

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 18 om indsættelse af en ny paragraf betragtedes som *forkastet* efter forkastelsen af ændringsforslagene nr. 1 og 2.

Ændringsforslag nr. 19 om en ny affattelse af § 32 og § 32 i den ændrede affattelse *vedtoges* uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 121) findes i tidenden sp. 3334, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1775).

Der var stillet 6 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Orla Møller: Betænkningen fra udvalget, der har behandlet lovforslaget om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler, bærer et tydeligt vidnesbyrd om, hvad der kan opnås i udvalgsarbejde, når samtlige partigrupper stiler efter at nå et resultat, og når man sammen med en positivt indstillet minister er indstillet på at komme til forbedringer.

Jeg vil gerne i begyndelsen her i dag sige, at ministeren ikke mindst fortjener ros for, at vi i dag står med et lovforslag, som er betydelig bedre end det, der blev fremsat oprindeligt. Uden at gøre sig selv til voks i udvalgets hænder har ministeren vist stor forståelse for alle de forslag, udvalget er nået frem til, og det er lykkedes at nå frem

til resultater, som vi i hvert fald for en meget stor dels vedkommende kan være tilfreds med.

Der er stadig væk usikkerhedsmomenter tilbage. Der er stadig væk punkter tilbage i denne lovgivning, som jeg tror hele udvalget er nogenlunde enig om burde være behandlet lidt anderledes. Vi har i det sidste par dage fået nogle henvendelser netop på nogle af disse punkter, og jeg beder om, at udvalget må blive indkaldt til en drøftelse af de henvendelser, vi har fået, så vi i udvalget kan tage stilling til mellem anden og tredje behandling, om der skal ske noget yderligere.

Udvalget har nået et resultat. Udvalget har fået ministeren til at tiltræde en lang række forbedringer og stille nogle konkrete ændringsforslag. Så langt er alt godt. Men en hel del af det, udvalget er nået til, har egentlig ikke noget med selve lovteksten at gøre, og det rejser egentlig et højt interessant problem, for hvordan vil det egentlig gå med en sådan aftale — i citation — som her er indgået mellem et udvalg og en minister? Vil det sige, at ministeren administrativt uden videre kan sætte tingene til side, eller skal ændringer nødvendigvis ske under en forhandling i forbindelse med et nyt lovforslag?

Jeg siger dette, fordi der på nogle punkter er peget på, at der skal ske en lempelig administration af de ting, der er fastlagt.

Da vi startede udvalgsarbejdet, stod vi over for meget hårde og meget direkte indvendinger mod væsentlige dele af dette lovforslag. Det drejede sig om kursuslængden, det drejede sig om kapacitetsudnyttelsen, det drejede sig om lærerindplaceringer, og det drejede sig også om lærertimeforbruget pr. årselev. Det var 4 væsentlige punkter, hvor højskolens folk med rette kunne få den opfattelse, at her kunne der ske alvorlige indgreb i deres pædagogiske frihed. På disse punkter på nær det ene tror jeg man kan sige at der er opnået tilfredsstillende resultater. Der er opnået resultater, så det, på nær det ene punkt, hvor det drejer sig om lærertimeforbruget, må siges at være i orden.

Jeg vil gerne i den forbindelse sige, at samtlige de pågældende skoleformer ved, at der følger ansvar med en offentlig støtte, og det var ikke det, man principielt var imod, men man havde sine bekyrninger, fordi man var